

ČESKÁ VERZE LORMOVY ABECEDY

CO ZNAMENÁ SLOVO LORM?

LORM není seskupení několika zkratk, ale je to jméno - pseudonym hluchoslepého básníka, filosofa a bojovného novináře, rodáka z jihomoravského Mikulova Heinricha Landesmanna (9.8. 1821 - 3.12.1902), který kvůli pronásledování přijal pseudonym Hieronymus LORM.

Hieronymus LORM se na základě náhlé sluchové ztráty v 15-ti letech a postupnému se zhoršování zraku stal tvůrcem jednoho ze systémů ruční dotekové abecedy hluchoslepých, tzv. **Lormovy abecedy**, která se dodnes používá nejen v ČR, ale i v celé řadě dalších zemí.

Hieronymus Lorm (1821 - 1902), rodák z Mikulova na Moravě, v patnácti letech, v době studií na gymnáziu ve Vídni, náhle ohluhl a zároveň se mu velmi zhoršil zrak. Po třicítce přestal H. Lorm vidět na odezírání řeči. V roce 1882 ztratil zrak úplně. Pro vlastní potřebu sestavil dotkovou abecedu, pomocí které se dorozumíval s rodinou i známými. Tato abeceda byla dcerou H. Lorma zveřejněna až šest let po jeho smrti, v roce 1908. Brzy se rozšířila po celé Evropě. Prošla nejrůznějšími úpravami. Zdravé osoby, které neznají dotkovou abecedu, mohou pro komunikaci s hluchoslepým používat jednobarevnou bavlněnou rukavici s označením jednotlivých písmen.

Dotkovou abecedu pro český jazyk vytvořila Anna Aquina Sedláčková, jedna z řadových sester svatého Karla Boromejského, která vykonávala pečovatelskou a pedagogickou službu v ústavu pro nevidomé v Praze na Hradčanech (Zemský ústav pro děti slepé a na očích choré).

A. Sedláčková však nebrala v úvahu nutnost hmatového vnímání a orientaci způsobem, jež by předcházel omylům při vzájemné komunikaci hluchoslepých osob. Jednotlivé hlásky řadila bez ohledu na jejich frekvenci v české řeči.

A. Špička, ředitel Zemského ústavu pro slepé v Brně, upravil Lormovu abecedu pro český jazyk. Za základ považoval neustálý dotyk rukou příjemce a mluvčího. U obtížně vnímatelných hmatových znaků používal místo dotyků stisky.

Společnost LORM se rozhodla používat pro komunikaci hluchoslepých osob modifikovanou německou verzi Lormovy abecedy. Vedly k tomu následující důvody:

- rychlost komunikace (jiný způsob dotekové abecedy, tzv. daktylotika, je pomalejší)
- snadnost učení (vhodná jak pro děti i dospělé)
- snadnost hmatového vnímání a orientace jednotlivých hmatových znaků
- rozdíl ve frekvenci hlásek v českém a německém jazyce není výrazný

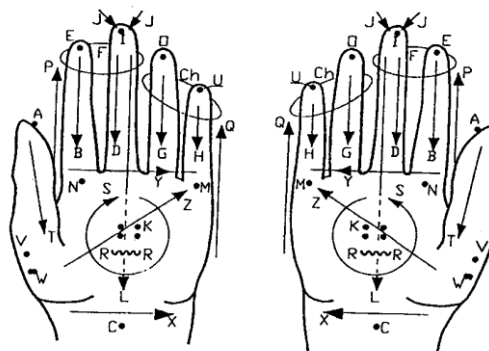
ČESKÁ VERZE LORMOVY ABECEDY

Česká modifikace německé úpravy původní Lorm abecedy byla provedena českými hluchoslepými osobami při jejich společném setkání na psychorehabilitační akci organizované sdružením LORM v červnu 1993.

POPIS ČESKÉ LORMOVY ABECEDY

Ke komunikaci se využívá dlaňová strana nejlépe levé ruky, prsty této ruky se drží poněkud napjaté a mírně roztážené. Podle potřeby je možno používat i dlaně pravé ruky. Mluvčí vyznačuje jednotlivá písmena svým ukazováčkem do dlaně a na prsty ruky příjemce sdělovaných informací dle následujícího schématu:

- A** - bod na špičce palce
- B** - čára po ukazováčku od špičky prstu k dlani
- C** - bod na zápěstí
- D** - čára po prostředníčku od špičky prstu k dlani
- E** - bod na špičce ukazováčku
- F** - současné stisknutí špiček ukazováčku a prostředníčku ze strany
- G** - čára po prsteníčku od špičky prstu k dlani
- H** - čára po malíčku od špičky prstu k dlani
- CH** - současné stisknutí špiček prsteníčku a malíčku ze strany
- I** - bod na špičce prostředníčku
- J** - stisk špičky prostředníčku ze strany
- K** - bod čtyř špiček prstů do dlaně
- L** - čára po prostředníčku od špičky prstu přes dlaň k zápěstí
- M** - bod pod malíčkem
- N** - bod pod ukazováčkem
- O** - bod na špičce prsteníčku
- P** - čára po vnější straně ukazováčku od dlaně ke špičce ukazováčku
- Q** - čára po vnější straně malíčku od dlaně ke špičce malíčku
- R** - postupné pokládání ukazováčku, prostředníčku a prsteníčku do dlaně
- S** - ukazováčkem kruh na dlani
- T** - čára po palci od špičky prstu k dlani
- U** - bod na špičce malíčku
- V** - bod pod palcem
- W** - dvakrát bod pod palcem
- X** - čára podél zápěstí zleva doprava
- Y** - čára pod prsty směrem od ukazováčku k malíčku
- Ý** - čára pod prsty směrem od ukazováčku k malíčku a pokračovat po vnější straně malíčku směrem ke špičce malíčku
- Z** - šikmá čára přes dlaň od palce k malíčku

DLOUHÉ SAMOHLÁSKY - krátká čára na špičce prstu pro příslušnou samohlásku směrem nahoru

HÁČEK NAD PÍSMENY - bod mezi palcem a ukazováčkem před příslušnou hláskou

ČÍSLA - lze vyjádřit dvěma způsoby: 1) arabské číslice napsat obrysově do dlaně; označení tisíc, milión, miliarda zkratkou (tis., mil., mld.), 2) použít značení jako v Braillově písmu 1=A, 2=B, 3=C, 4=D, 5=E, 6=F, 7=G, 8=H, 9=I, 0=J, před číslicí použít čáru obráceného "L" od zápěstí směrem ke špičce prostředníčku.

„NEROZUMÍM“ - zavřít dlaň

OMYL - lehké klepnutí do dlaně

MEZERA MEZI SLOVY - plochou ruky přejet jedenkrát po dlani

OTAZNÍK - ukazováčkem vypsát do dlaně obrys otazníku

KONEC VĚTY - plochou ruky přejet dvakrát po dlani